

EITT 80 ÁRA MINNI:

Svínoyarbátur niðursigldur - fimm unglingar sjólótust

Sorgin legði í síðstu viku sína nívandi og køldu hond yvir okkara litla land. Samfelagið alt kennir seg rakt av vanlukkunum, sum bóru í sær, at seks fólk í bestu árum bráðliga og eftir okkara tykki fullkomuliga meiningsleyst vórðu tikin burtur. Vit drýpa hævur og hava samkenslu við teimum, sum hava mist.

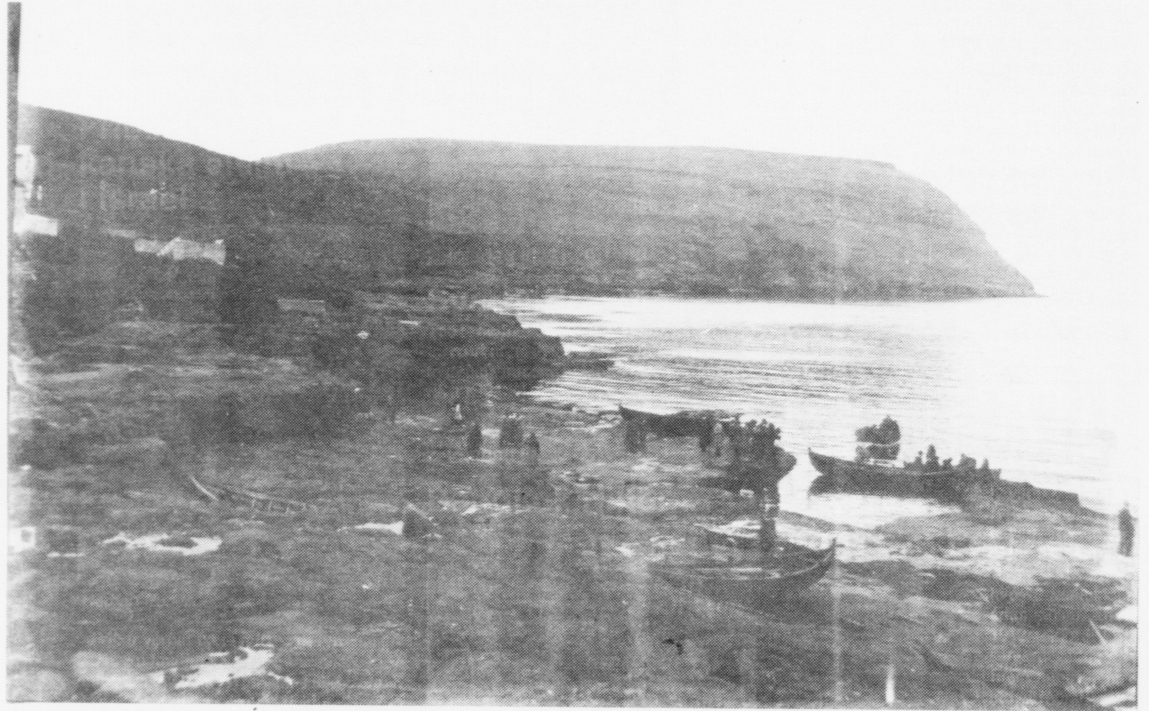
Vanlukkurnar í síðstu viku vóru aftur áminning um, at tað ikki altíð gongur soleiðis, sum vit hava ætlað. Jólíni eru gleðishátíðin og sigast at bera serstakan hugna við sær. Men søgan lærir okkum, at mangan hava ætlaðu gleðisdagarnir verið alt annað enn hugnaligir hjá føroyinginum. Tað hevur ikki so sjáldan komið fyri, at vanlukkur og sorgin hava borið við, tá stákanin til høgðina var sum mest.

Her skal verða greitt frá, hvussu vanlukkan fyri 80 árum síðani – hin 20. des. 1912 – gjørdi tey jólíni til sorgardagar úti í Svínøi, tá fimm ungar menn sjólótust eftir útróðrarferð.

Árið eftir mundu jólíni heldur ikki kennast serliga hugnalig har úti. Hin 13. desember fórst seksmannafarið Havgásin í fjøuni á Lundskor. Sambært bókini hjá Edvard í Svínøi, Minniligar hendingar, so høvdu teir verið á útróðri norðan fyri Høvdan. Teir vórðu ov seinir á sjóvarfallinum. Meðan teir vóru á heimveg kom hann við gláðustroki av útsynningi suðri, og teir fórust í fjarðarbroddinum í einum stak ringum æli. Tá doyðu 6 mans í bestu árum, og eftir teir sótu fyra einkjur við 9 smábørnum.

Soleiðis varð Svínøiar bygd hart rakt av sorg, tá tveir bátar við 11 av bestu monnunum í bygdini fórust upp undir jól tvey ár upp í slag.

Tollaksmessudag hetta sama árið – í 1913 – gingu triggir bátar burtur í Norðoyggjum: ein av Skarði, ein av Oyruni (Norðdepli) og ein úr Kunoy. 19 menn í bestu árum fórust, og eftir sótu 11 einkjur, sum áttu 31 børn. Henda dagin vóru allir bátarnir í Svínøi á útróðri, og teir komu allir aftur í øllum góðum.

Í Svínøi er tvítrött. Henda myndin av vikin er tikin fyrst í trýatiárunum.

Vandaferð og ófrættaboð

Jukim Olsen, ættaður úr Svínøi og búsetandi í Havn, veit frá mongum at siga um Svínøi og svínøyingar. Hann greiðir soleiðis frá um útróðurin upp undir jól 1912:

– Tað varð nógvr røð út um vetrarnar, tá skipsfólkið var heima, og tað var ofta strevið lív. Tað verður tikið til, at Jákup hjá Jensi skuldi siga, at tað var betri lív at sigla niður við seglskipi, enn tað var at rógva út í Svínøi um vetrarnar. Hesin Jákup hjá Jensi var eldri beiggi til Niels Jensen, sum var við á útróðri henda dagin. Jákup giftist til Viðareidis, har hann festi Eysturi í Búð. Hann var kendur skipari og mundi útskil vita, hvat tað var, hann sammetti útróðurin við.

Jógvan á Geilini (pápi Jukim, red.) átti saman við

øðrum unglungum í Svínøi rúmliga seksmannafarið Jarnbard. Jógvan var 31 ára gamal í 1912, og hann hevði í fleiri ár fært skip. Um vetrarnar røði hann út, soleiðis sum aðrir svínøyingar gjørdi tað.

Hin 19. desember var Jarnbardur á útróðri norðuri í Miðhavinum. Teir vóru við línú, og væl av fiski var at fáa. Men hann rúkaði veðrið, so teir noyddust at ganga frá nakað av línú.

Tað er tvítrött í Svínøi. Útróður hevur vanliga verið rikin úr vikini, men við Eiði er hampuliga góð lending, og har hava verið fleiri neyst. Sum líkindini vóru henda dagin, varð gjørt av at lenda við Eiði.

Sum teir sigldu, fingur teir ein rættuligan skvamp, og báturin, sum var tungur, fyltist við sjógvi, soleiðis at

árar, ið ikki vóru í homlubandi, flotnaðu út. Teir kláraðu at oysa bátin tóman, nakað av fiski varð kastað, áramar fingur teir aftur, og teir lendu við Eiði í øllum góðum.

Jógvan átti árabát alla sína tíð, men hann tók ongantíð áramar úr homlubondunum eftir henda dag.

Tá teir róku línurnar úti í Váli sama kvøldið, varð tosað um, hvussu dagurin hevði roynst. Tá helt Hans Pauli, sum var ein av teimum trimum beiggjunum á Geilini, fyri, at hann hevði ikki væntað, at teir fóru at koma livandi aftur av útróðri henda dagin. Tá ið hann fór til songar hevði hann fyr munni, sum hann læt seg úr skónum: – Hvør man fara at verða tann næsti, sum fer í hesar skógvarnar. Mamma hans-

ara svaraði honum, at tað fór sjálvandi at verða hann.

Hans Pauli segði einki meir, uttan tað at hann fór at syngja sálmin Bort verðan af mit sind og øje. Annað ørindi sigur soleiðis: Når munden smag og mæle mister Og mumler mod den mørke grav, Når øjnene i døden brister, Hvor bliver verdens lyst da af? Hver elsker hvad hans hu står til, Jeg kun min Jesus elsker vil.

Dagin eftir var hann sjálvur í hesi støðu.

Um náttina blifkaði hann veðrið, og um morgunin engdu teir tveir línur, sum teir ætlaðu at seta. Teir ætlaðu eisini at leita eftir línuni, sum stóð eftir. Hann hevði verið nakað høgur í áttini um náttina, so tað var brimligt við Eiði. Teir drógu bátin oman og skutu hann á sjógv, tá ið frægastu

løgi vóru, Jógvan sat inni.

Báturin var ikki meira enn komin á sjógv, tá ið eitt stórt ólgi kom og tók hann upp á land aftur – upp í hendurnar á hinum monnunum, sum stóðu uppi undir hamrinum.

Einki kom upp á bátin, men menninir kendu hendringina lagna, og Ólavur, bróðir til teir oman fyrri nevndu Jógvan og Hans Paula, helt fyri, at hetta mundi vera ein ávaring. Hann mælti teimum til at fara til hús aftur, men Jógvanan helt ikki, at teir skuldu setast aftur, og so varð farið. Báturin varð skotin í sjógvin, og soleiðis byrjaði lagnudagur teirra.